

BULLETIN

Společnosti Otokara Březiny

36

JAROMĚŘICE NAD ROKYTNOU

PROSINEC 2004

SEN JEDEN SVÍTÍ

Jde hudba jara modrým pološerem,
žeň červánků v ní kvete z vonných par...
Otevřete dálky! Ať nám podvečerem
klam její dechne mírem věčných jar!

Chci duši zmámit pozdravením žití,
jež letí od východu staletí,
ze vzdechu růží úsměv času píti
a jásající smutek početí. –

Proud něhy věčné v světla jiskří tocích,
z vln květů bouří dávných barev zpěv;
sen jeden svítí v nespočetných nocích
a jiskry hází v rozdmýchanou krev:

v něm skrytá bolest dýchá opojením,
žen zhořklý půvab v novém zasmání;
v něm touha zpívá pýřící se chvěním
rozkoše jemné očekávání. –

Na lože růží den svůj položíme,
sad bílých ohňů nad ním zaplane,
v tajemství záření se pohroužíme,
tajemství soumraků vás ovane.

A v rytmech vášní, sil a krví mladých
co jedné duše disonanční hvízd?
Jak píseň klasů nesměle bych zadých
Vadnoucí trávy utlačený list.

Přesto, že Březina nezařadil některé své básně z let 1895 – 1899 do svých sbírek, dovolil je otisknout ve výboru „Z díla Otokara Březiny“, uspořádaném v roce 1927 Emanuelem z Lešehradu a vydaném téhož roku v nakladatelství Aloise Srdce. Tato báseň byla otištěna roku 1896 v Rozhledech.

U HROBU MISTRA OTOKARA BŘEZINY

(K 75. výročí smrti 25. 3. 1929 - v předvečer narozenin 13. 9. 1868)
11. září 2004 v 11 hodin

V sobotu dopoledne 11. září se sešli u hrobu Otokara Březiny členové jeho společnosti, aby vyslechli úvahu básníka Jiřího Kuběny, z níž vyjímáme:

... ..

Zvolil jsem, Mistře, a teď tady přednesu, jednu svou báseň teprve před pár dny vzniklou, a jakoby právě pro Tebe napsanou, i když ne náhodou Dantovi, básníku nejen Očistce, ale i Ráje, a Pekla připsanou. Shodou okolností připadá oslava letošního výročí 75 let od Tvé smrti přesně na den, kdy před 2 lety se zachvěla Zem, a nadlouho, možná navždycky se zatmělo před očima naší - dávno ne kultury, a už vůbec ne evropské a křesťanské, ale nám jen vnucované, našim nízkým pudům všemi troubami světa podstrkované civilizace, všespásné civilizace americké. Zřítila se v New Yorku, jako babylonská věž, zásahem nejsoučasnější technikou z rukou pilotů smrti, tak děsivě jako z moci Anděla Soudu, v jediném okamžiku proslulá Dvojčata, až do nebe sahající dvě věže, ztělesněný světový Obchod a s ním pýcha Západu.

Jak obrovský je rozdíl za těch 75 let mezi dobou Tvé smrti a dobou naší: ale o nic méně obrovský, ba větší, byl i Tvůj prorocký dar - to v čem žijeme a toneme, Ty jsi léta před svou smrtí už dávno dopředu viděl.

Rudolf Michalik: BÁSNÍK

A varoval: třebaže ne ex cathedra.

Poslyšme zde svědectví o tom rozdílu: má báseň je písní i celé mé generace, je Žalmem odcházejících pokolení už i nás, vnuků a pravnuků Tvých. Ne nadarmo je oslavou, je voláním ke korouhvi /Jediného/ Beránka, jediné naší Naděje a Slávy: /Ježíše Krista/. Tady je má báseň, a - /páni výboři/ - bude i nebude krátká: jak komu. Ale - vezmem to zkrátka.

Děkuji Vám za pozvání ke slovu nad hrobem básníkovým, a Vám ostatním za trpělivost: za trpělivost s básníky a poesií nad Tvým hrobem, Otokare Březino.

NA SEDMOU KOROUHEV

(První Řecká, Poslední Římská)

Bítovská

Legie

"Vexilla Regis Prodeunt Inferni ..."

Dantovi

I

My Jsme Si Myli Ve Tvé Krvi Ruce,

Růžovou Vodu Z Nich Jsme Lili Kol Svých Cest,

My Neviděli Svoje Růže Kvést,

Vše Spláchl Rudý Drak, Ten Lepších Dějin Tvůrce (A Prorok Jitřních Hvězd),

A Pak, A Pak

Nám Hubu Utřel Samet Revoluce,

Jak Pardálí Srst Něžné Revoluce, Černé Revoluce (Kde Se Tady Vzala?),

Docela Lidsky Vzato Nám Ujel Vlák.

Nikdo Nám Nepodal Už Ani Prst.

A Tak Jsme Žili, Zpívali, Bili Se Jako Muž

A, O Dvou Kůrkách Jednoho Boha Vzývali,

Velebit Nepřestali,

Chválili Ho Jak Moha,

Šli Dál.

II

A Teď Když V Tajnosti Se Otevřel Nám Grál,

Nebojíme Se Krajnosti:

Pán Bůh Vzal,
Pán Bůh Dal -

Trochu Té Světské Slávy, Ta Nás Baví, Té Se Nikdo Nezbaví:
Pojďte Dál.

Rány Do Hlavy:

Jestli Tebe Někdo Nejdřív Na Oslu Vodí, Pak Tě Taky Řádně Trním
Korunoval.

Ale

Pravda Vítězí A Láska Vládne. Jedině Láska Vládne,
A Ne Její Protězy.

V Úspěchu U Všech Čertů, Tento Život Nevězí,
Ten Cloumá Jinačími Řetězy,
A - Konec Žertů: Svět Možná Hlavu Mou Má.

III

Ale Meč, Meč V Srdci Mém, Heč,

Pevně Drží Rukama Obouma,

Můj Plamenný Meč Z Krve A Nerezi, Meč V Slzách Tvých Sedmkrát Kalený,
Jiný Anděl, A Pěkně S Ním Cloumá.

Ještě Chvíli A Už Ho Zlomí, Už Jen Chvíli -

A On Ho Zlomí.

Ne Nadarmo Jsme Žili,

Chléb Touhy Jedli A Kalich Tvé Žízně Do Dna Vyprázdnili:

Až Do Poslední Trochy,

Tam Na Obzoru Šmouhy,

Rudé Šmouhy;

A Poznali I Bodná Zranění: Svá Rodná Znamení,

Svou Pravou Chvíli

V Jitřním Plameni.

IV

Čas, Bychom Vyrázili.

Svůj Hlas, Svou Z Hrdla Řeč.

My Ve Tvé Krvi Ruce Jsme Si Myli,

A Jen Ty Jsi Náš Vůdce

Ted' Když Hodina Padla - Tady I Tam - U Pilátova Umyvadla
Když Padla Zed',
Padla Zed' Ninive.
Právě Ted':

Ale Nejdříve:
Požehnej Nám,
Požehnej Nám Právě Právě Ted'!

Ještě Jednou Se Pro Nás Obětuj,
Ještě Jednou Nám Podej Krev, Svou Krev,
Ó Bože Můj,

FIN

Bože Můj,
Dej Mi Zpěv,
Vylej Na Mne Svůj Zpěv,
Právě Ted' A Jen Tady,

Ó
Bože Můj, Jaký Zpěv,
Zpěv Právě Jen Ted'
A Jen Tady:

Zjevné Znamení Tvé Nad Světem Vlády,
Své Královské Vlády,
Své Jediné Nad Námi Vlády,

Ted' A Tady,
Už Ted' A Tady,
A Jenom Ted' A Jen Tady!

A Ted':

Zteč!

Společnost Otokara Březiny v roce 2004

Je již tradicí, že se Společnost Otokara Březiny (SOB) každým rokem počátkem září, v blízkosti data narození svého básníka, schází v Jaroměřické škole, kde básník dlouhá léta učil, aby rekapitulovala uplynulý rok své činnosti a načrtla další plány.

Až do prázdnin se téměř v každém měsíci v Jaroměřicích n. R., kromě březinovského sympozia a z něho vydaného sborníku, besedovalo i přednášelo (např. ze zápisků profesora Jecha „Na návštěvě u Březiny“, redaktora Lidových novin Jaromíra Slomka na téma „Březina jako člověk politický“). Byl také uspořádán „Podvečer s poezií Otokara Březiny“ v přednesu Rudolfa Kvíze, či stejně slavnostní pořad s recitací Jiřího Duška člena ND v Brně, spolu s koncertem chrámového sboru pod vedením Ladislava Šabackého. Pořádají se též Literární poutě po stopách básníka či přednášky a čtení současných spisovatelů a básníků. SOB mimo to je v čilém styku se Společností Anny Pammrové a Františka Bílka, s velkou pílí pečuje o Muzeum Otokara Březiny i o básníkův hrob a vydává svůj Bulletin.

Všechno to vlastně leží na bedrech jaroměřických členů, ale především na členech výboru, kteří tuto službu berou obětavě na sebe. Vedle této činnosti SOBu je potěšitelné, že se jeho aktivity projevují i v Praze, a to zásluhou předsedy Mgr. Jiřího Höfra, který zde žije, a v Brně, kde doc. MUDr. Emil Černý kolem sebe shromáždil březinovské nadšence a jedná o založení brněnské pobočky. Sám pak přivezl na výroční setkání, jako každý rok, svou další badatelskou práci o Otokaru Březinovi, tentokrát o léčebné schopnosti Březinovy poezie.

Druhou část setkání zaplnila diskuse nad letos vyšlou Korespondencí I. a Korespondencí II. Otokara Březiny, kterou uspořádal PhDr. Petr Holman. Pracoval na ní víc jak třicet let a je to jistě Holmanovo životní dílo. Uspořádáním korespondence tak vznikl názorný obraz Březinova života. Petr Holman mluvil o své práci na tomto díle o jejích obtížích i o shledávání rukopisů básníka, ale především přijímal děkovná slova plná uznání.

Jako novinku pak představil v průběhu jednání ředitel nakladatelství SURSUM M. Klepáček právě vyšlou knihu Byl básníkem! od Radovana Zejdy. V obsáhlé knize je pojednán život a dílo jiného významného vysočinského básníka Jana Zahradníčka, jehož tragický osud je kulturní veřejnosti znám.

Zaujetí členů Společnosti Otokara Březiny o dílo básníka a starost o uchování jeho památky v povědomí veřejnosti by tak mohlo být příkladem mnohým kulturním institucím.

Ludmila Klukanová

Březinův přítel Karel Vaško

Letos 16. července uplynulo sto třicet pět let od narození muže, o němž se málo ví a ještě méně píše. Otokar Březina po smrti svého přítele Karla Vaško napsal jeho vdově: „Ve Vašem choti ztratil jsem i já věrného přítele, druha svého mládí, důvěrníka a společníka prvních let své práce když jsme spolu žili v Nové Říši a po jeho odchodu pociťuji s Vámi tíž osamělosti a tesknoty.“

Karel Vaško se narodil v Hříšici u Dačic jako nejstarší z jedenácti dětí učitele téhož jména. Desetiletého nadaného chlapce dali rodiče na studie na reálku v Telči. Ve čtvrté třídě se sešli s Václavem Jebavým z Počátek. Byli

Patrně poslední foto O. Březiny z r. 1928, kdy byl svědkem na svatbě Marie Mácové rozené Vaškové

příbuzní, jejich matky byly sestřenice. K příbuzenství rodovému přibýlo i přátelství duševní, které nikdy nebylo přerušeno a trvalo až do smrti obou. Vaško po maturitě na reálce učil jeden rok v Doupi u Telče, za rok dostal místo v Nové Říši, kde už také učil Václav Jebavý. O čtvrtcích a nedělích sedávali spolu v pokojíku Vaškově. Vaško hrál na klavír, Jebavý poslouchal a v mysli

tvořil. Vaško, když na společná léta v Nové Říši vzpomínal, říkával, jak Březina každý výraz, každé slovo piloval, až bylo jako vybroušený drahokam. Pamětnice těch dob, nyní již stará dáma, paní učitelka Pořisková vypravuje, jak jako malé děvčátko si myslívala, o čem ten pan učitel Vaško asi pořád přemýšlí, když sedá zamyšlený na lavičce před svým bytem. Snad přemýšlel také o tom, jak nejdokonaleji by bylo možno vyslovit přítelovu myšlenku. Zúčastňovali se spolu hudebních přátelských večírků v rodině doktora Karla Křivého. Vaško byl dobrý hudebník, hrál na klavír a hrával i na varhany v kostele. Po osmi letech působení v Nové Říši dostal Vaško místo učitele v Dačicích. Za dva roky ho školní úřad poslal na místo řídícího učitele na trojtřídní škole v Olšanech, kam po první světové válce, vždycky o prázdninách, jezdil k němu do rodiny Otokar Březina.

Vaško do Olšan nešel rád, protože tam měl být představený dvěma starším kolegům. Úřad věděl proč ho tam poslal. Byl nadšený pro vše dobré a krásné a plný průbojné síly. Ten chudý, zaostalý kraj, s lesy plnými hub a borůvek, vonící vřesem, kam tehdy chodila pošta jednou za týden, kde byly jen vozové cesty plné kamení, ten kraj bylo třeba pozvednout. Vaško to dokázal. V krátké době chodila denně pošta, krajem vedla silnice, v Olšanech byla založena spořitelna, obecní knihovna. Před sedmdesáti lety to bylo s podivem. Měl ji ve škole, dal do ní své knihy a další vyprosil od přátel.

Sázel a štěpoval občanům ovocné stromy, učil pěstovat zeleninu a květiny. Když někdo onemocněl nebo se poranil, šlo se k panu řídícímu, ten poradil, zranění ošetřil a poslal na kontrolu k lékaři do Strmilova. Doktor obyčejně Vaškovo opatření schválil.

Byl inteligentní nad průměr a dovedl si získat přátele. Podařilo se mu i to, že vesnice Heřmaněč, vzdálená víc než dva kilometry od Olšan, kam chodily děti do školy a v zimě, kdy v tom studeném kraji řádily sněhové vánice a děti do školy nemohly, dostala tato vesnice povolení i pomoc k postavení školy, která se stala základem nynější devítiletky. Byla to tehdy za starého Rakouska těžká práce.

Na odpočinek se Vaško vrátil do Nové Říše, kde prožil nejkrásnější léta svého života a kde v roce 1928 zemřel.

Od svého přítele Františka Bílka obstaral básník Březina pomník pro Vaškův hrob. Smrt svého přítele přijal Březina jako pokyn věčnosti a napsal poslední vůli. Na jaře 1929 zemřel také Březina. Na škole v Olšanech není pamětní deska se jménem Karla Vaško, ale když zemřel, z velmi vzdálených Olšan přijelo mnoho lidí na jeho pohřeb. Století od jeho narození vzpomínají jen pamětníci a rodina. Když jeho vnuk projížděl krajem, kde působil jeho děd, překvapilo a potěšilo ho, že skoro po půl století od odchodu dědova z Olšan,

na Olšanském hřbitůvku je ještě dětský pomníček a květinami osázený hrobek, ve kterém je pochován dědův malý synek, který se také jmenoval Karel Vaško.

Marie Mácová – Vašková

Otokar Březina ve vzpomínkách svých přátel a známých

V následujícím roce si připo-meneme 105. výročí narození učitele a umělce Josefa Kapinusa. Rodák z Lázu Nových Syrovic působil jako učitel na několika vesnických školách. Na přímluvu Otokara Březiny byl ustanoven učitelem v Jaroměřicích. Březina, který všiml talentovaného učitele již dříve, mu zařídil studijní pobyt sochaře Františka Bílka v Chýnově.

Kapinus však byl nejen pozoruhodným umělcem, ale i bystrým pozorovatelem okolí a jeho glosátorem. Svědčí tom jeho skicáky s kresbami a poznám-kami či citáty z knih i novin, někdy komentovanými.

Přinášíme jeho vzpomínku na Otokara Březinu, jak ji v roce 1965 zachytila učitelka

Marie Šabat-ková, která ještě stihla vyzpovídat některé z pamětníků.

J. Kapinus, autoportrét

Ze vzpomínek Josefa

Kapinuse

Uplynulo 36 let od smrti Otokara Březiny. V myslích jaroměřických lidí je stále živá vzpomínka na básníka jako na vzácného člověka, mimořádného učitele a myslitele.

S Otokarem Březinou se stýkal pravidelně asi jednou za měsíc. Nebyl-li básník doma, pak mu chodíval naproti. Jejich rozhovory, ve kterých hlavně

hovořil básník, trvávaly mnohdy do půlnoci. O. Březina půjčoval také J. Kapinusovi knihy. Také na prosbu básníka Demla, doprovázel O. Březinu z Tasova do Chýnova. Naposledy mluvil s básníkem 13. března 1929. Tehdy mu Březina ukazoval „Hudbu pramenů“ ve švédštině. J. Kapinus velmi litoval smrti O. Březiny.

Sdělil o něm následující:

O Březina přišel do Jaroměřic n. Rok. jako odborný učitel Václav Jebavý, kde učil od roku 1901 – 1905 na chlapecké škole měšťanské a potom na dívčí škole měšťanské až do r. 1925, kdy odešel na trvalý odpočinek. Ubytoval se blízko školy u klempíře a papírníka Karla Höfra. V té rodině ho měli velice rádi a byli velmi smutní, když ho r. 1913 odstěhoval ředitel škol Josef Moučka do nového bytu v nově postaveném domě na Třebíčské ulici, kde v prvním poschodí měl básník prostorný dvoupokojový byt s příslušenstvím a vodovodem. Do bytu mu svítilo ranní i odpolední slunce. U Höfrů mnoho slunce neužil.

Když přišel O. Březina z Nové Říše na školu do Jaroměřic, musil jako učitel hlásit svůj nástup také u předsedy místní školní rady. Tuto funkci tehdy zastával zámožný majitel koželužny, sebevědomý měšťan Fr. P., bývalý starosta města a člen výboru místní záložny a vlastník tří domů. Odměřeně přijal hlášení nového odborného učitele Václava Jebavého a napomenul ho, aby si v pořádku hleděl jen vyučování mládeže a toho psaní do novin, aby zanechal, to že měšťani v našem městě nemají rádi. Posměšně se o nich říkávalo: „Když jaromeřičtí sedláci vyjedou na pole, není pak žádný měšťan doma.“

Všichni žáci pana učitele Jebavého, kteří jsou dosud na živu vzpomínají, jaký to byl laskavý učitel, kterého měli všichni rádi. Přece se někdy stávalo, že třídu posedl neklid a pan učitel byl z toho nervózní a marně tůkáním ukazovátka si zjednával nutný klid k výkladu. Tu prý přerušil předepsaný výklad látky a začal mírně, ale sugestivně vyprávět cosi jiného, ale zajímavého a poučného.

Za chvíli i ta roztržitá děvčata a nejdivočejší kluci ztichli a napjatě poslouchali, aby jim nic neušlo z toho zvláštního neškolního povídání. Když pak tímto psychologickým trikem se zklidnila duševní hladina třídy, pokračoval pan učitel Jebavý s úsměvem v procvičování předepsaného učiva tímže pohádkovým stylem.

Denně chodíval na procházky, nejraději do polí. Chodíval pomalým krokem, pravou rukou se opíral o hůl, kterou při pokročení vrškem vytáčel vpravo od sebe. V levé ruce měl vždy nějakou knížku nebo časopis, který četl. Občas se zamyšleně zastavoval nebo rozhlédl po okolí. Nejraději chodíval polní cestou za hřbitov směrem za Vejtasovo zahradnictví nebo kolem humen

polní cestou směrem k Popovicím, tam, kde odbočuje od kříže u Jelečkových. Podnes je u toho kříže pod dvěma lipami jednoduchá, ale pevná lavička ze železničních dubových prachů, na níž básník usedal a díval se na město, jehož střechy převyšovala škola a za ní kupole a věže kostela s kulisami stromů zámeckého parku. Šel-li básník po této travné cestě, směřoval k západu a viděl před sebou v dálce první výběžky Českomoravské vysočiny, za nimiž v tom směru leželo jeho rodiště Počátky.

Jiný směr jeho procházek vedl po pěšině za Hradištný mlýn proti proudu budějovické Rokytné, kam zvláště rád vodíval své hosty. S oblibou ukazoval svým návštěvníkům celkový pohled na Jaroměřice z Bohušického kopce, který vrcholí na silnici za železničním strážným domkem. Upozorňoval na zajímavé postavení dvou věží opodál kostelní kupole, jejichž seskupení a tloušťka se stále mění, záleží ze které z těch 11 silnic se díváme do jaroměřické kotlinky. Jak ho mrzela ta obludně hřmotná stavba panských sýpek z r. 1642. Radil Okrašlovacímu spolku, aby vysázením řady pyramidních topolů vhodně byl rozčleněn ten čtyřposchodový masiv.

Básník chodíval obvykle tmavě oblečen, široký černý klobouk stínil mu tvář a mírně vystouplé šedomodré oči byly skryty za tlustými skly brýlí. Plešatá, výrazná jeho hlava měla kulatý obličej zdobený dříve tmavým plnovousem, později ve stáří jen krátkou šedivou brádkou a nízkým knírkem pod silným rovným nosem. Postavy byl menší, širokých ramen a jeho ruce měly dlouhé, štíhlé prsty.

V létě, v době žní, chodíval na procházky vždy jen za poledne a v podvečer, kdy lidé už přestali pracovat na polích. Činíval tak proto, aby pilně pracující zemědělce nedráždil svým „nic neděláním“.

Málokdo ví, že básník O. Březina byl veliký kuřák. Kouřil doutníky, ale také z dýmek různých velikostí, ale nikdy ho nikdo z jaroměřických spoluobčanů ani žádná z četných jeho návštěv neviděli kouřícího. V pozůstalosti našla se po něm celá sada dýmek a zásoba jemných tabáků a znamenitých doutníků. Stalo-li se, že všetečná návštěva zahlédla v pracovně básníkově kuřácké náčiní skryté pod oknem u psacího stolu a nezdržela se dotěrné otázky o kouření, tehdy řekl básník: „Ano, kouřívám, ovšem ne na veřejnosti, nechci svou neřestí obtěžovat své bližní. Nemám to svědomí otravovat jim vzduch“! A tak kouřil jen když byl sám, pozdě večer, když poslední návštěva odešla a školník Rezek přinesl od Hambálek nějakou večeri mezi dvěma navzájem poklopenými talíři, někdy s lahví piva zapíchnutou v kapse kabátu. Teprve potom si O. Březina zapálil, pracoval a studoval obyčejně až do jedné hodiny po půlnoci. Tu pak zotvíral okna, vyvětral a skončil svůj den. Jeho pracovna ani předsíň nebyla sebemeně pročmudlá tabákem.

Kdysi se ho ptal zemský zahradník Jan Wimmer, který dlouhá léta působil na jaroměřické zemědělské škole a vždy s velikou úctou blížival se k básníkovi, co soudí o abstinentech, Otokar Březina věděl, že tazatel jsa původem ze západních Čech, nedá dopustit na plzeňské, líbezně se na něho usmál, jak nejlépe dovedl a povídá: „Víte, přáteli, oni ti abstinenti jsou vlastně hrozní nevděčníci. Představte si, že vás někdo rád obdaruje nějakou cennou hodnotnou věcí a vy ho odmítnete. To je netaktnost, no to je nevděčnost odmítnout takové dobroty, kterými nás bohové ve své lásce obmyslili. Ovšem pití alkoholických nápojů není pro každého. To je jen pro pány – pro pány své vůle a svého rozumu!“

Zavítala-li do Jaroměřic kočovná divadelní společnost, obyčejně první kroky ředitele byly zaměřeny do bytu básníkovy. Dostal „ceduli“ (plakát) se všemi představeními a nabídnuty mu lístky. Bylo o něm známo, že je nikdy neodmítne. Někdy mu byly nabídnuty všechny lístky dokonce darem; ovšem to přišlo podarovanému zvlášť draho. Někdy básník na představení šel, ale když poznal, že úroveň divadla je ubohá, nebo když místo titulu na ceduli hrála se jakási slátanina, rozmrzen předal všechny lístky rodině školníka Rezka.

Také místní ochotníci chodili uctivě zvát básníka na svá dobře nacvičená představení. Přicházel ve společnosti okresního školního inspektora Matěje Lukšů a paní Gizy Pickové (choti zvěrolékaře). Usmíval se do vousů a říkal: „Těm mladým lidem nestačí ta komedie, kterou my lidé za života tady spolu hrajeme, oni v té komedii chtějí hrát ještě další.“ Stalo se jednou, že dorost republikánské (agrární) strany v Jaroměřicích chtěl hrát jakousi divadelní hru od Hedviky Horákové, ale ten konec či nějaká zápleтка se jim nehodila do ideové koncepce strany a proto se usnesli požádat místního spisovatele O. Březiny, aby jim to v jejich intencích upravil. „Co to udělá takovému básníkovi, no ne?“

Básník prý deputaci vlídně přijal, vyslechl i prohlédl zběžně knížku. Vážně se pak rozhovořil o práci zemědělské, technické, zvlášť pak o práci ducha, o úctě ke každé práci, o mimořádné práci umělecké, která není a nemůže být odměňována na hodinu, o těch, kteří dávají ze sebe všechno to nejlepší, nezištně i na úkor svého zdraví. Z jejich díla, z jejich myšlenek rodí se pokrok, který ulehčuje dřinu a život miliónům současníků i budoucím. z díla umělců se nejen těší, radují celé generace (naše Božena Němcová, Smetana, Mánes, Aleš a m.j.), ale přináší to obživu a hmotný užitek tisícům. Mnozí dokonce z jejich myšlenek, z jejich chudoby bohatnou. Za dvě hodiny nedělní dopolední návštěvy dověděli se ti bláhoví mladí lidé toho tolik, že jim z toho šla hlava kolem. Sami přišli k tomu, že se nedá měnit, mrzačit ucelené umělecké dílo.

Bylo to v době začátků amatérsky radiového poslouchání (r. 1925), kdy se zachycoval zvuk z krystalu dotekem drátku, od něhož vedla naslouchátka, která

se pevně nasazovala na obě uši. Rodina, jejíž syn inženýr přivezl tuto neslýchanou novinku z Prahy, pozvala básníka k poslechu těch prvních pokusných vysílání z Vídně či Prahy. Byli zvědaví na jeho úsudek, případně nadšení. Básník si podle rady nasadil naslouchátka a pozorně naslouchal. Za chvíli měl otlačené uši, sejmul sluchátka a rozpovídal se o novém zázraku techniky, ale kriticky řekl: „Toto je příliš primitivní, je to začátek, uvidíte, že brzy bude nalezeno zlepšení poslechu, člověk nesnese dlouho, aby si musel k poslechu každý z nás nasazovat tuhle ohlávku. Nebude trvat dlouho a na stůl či na stěnu umístí se nějaký tlampač, aby celá rodina mohla společně a pohodlně poslouchat hudbu či přednášku, pohybovat se přitom nebo i pracovat. Později budou jakési tlampače i na ulicích oznamovat vyhlášky a různé zprávy místo obecních bubeníků.

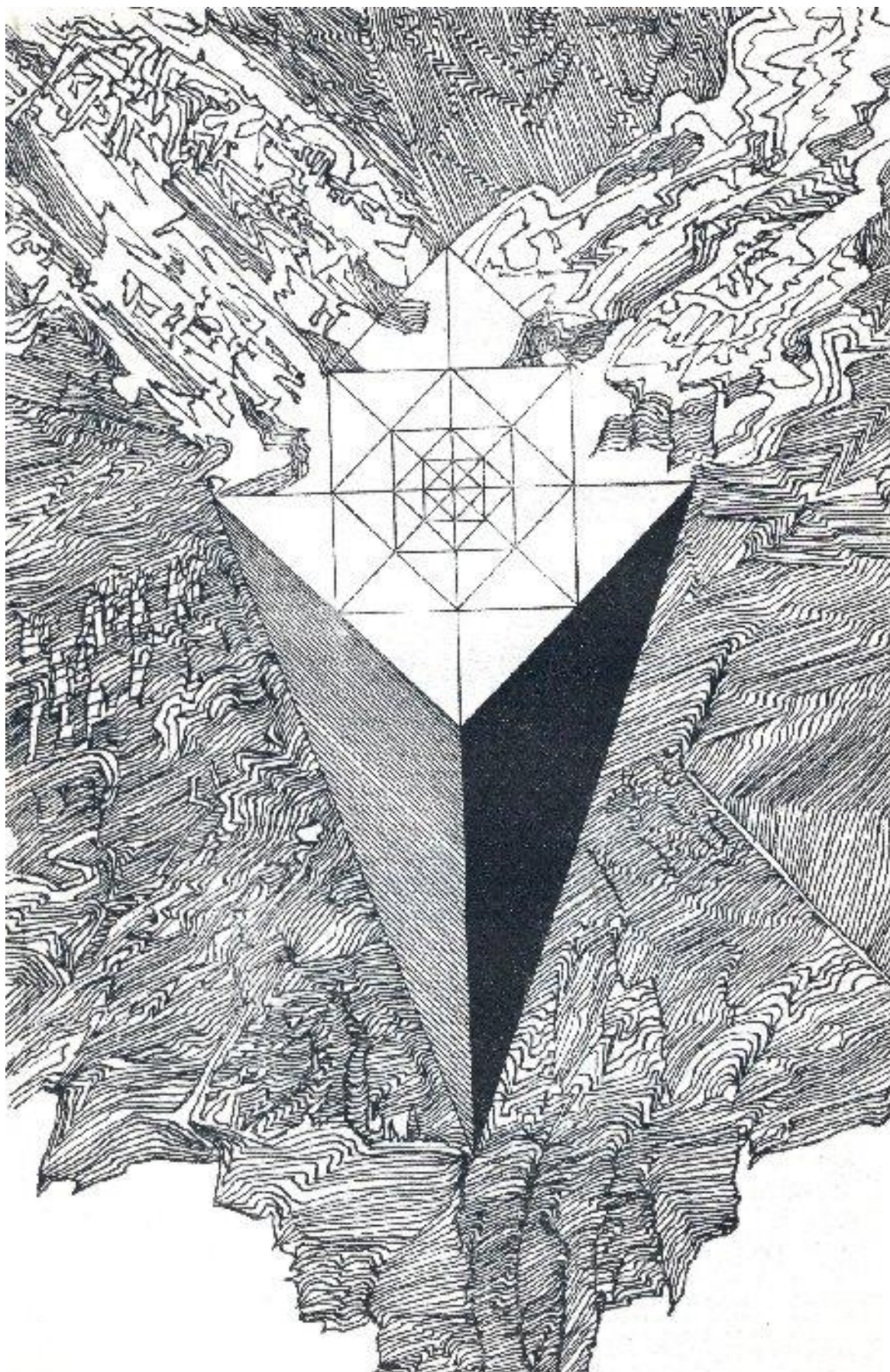
Otokar Březina utrpěl v Jaroměřicích i úraz. Uklouzl na mizerném chodníku z „kočičích hlav“ a zlámal si ruku, vlastně lopatku v rameně. Lékař Dr. V. Šlechta ihned ho odeslal do nemocnice v Třebíči. Posadili ho do saní a čeledín jednoho rolníka sedl si k němu, švihl do koní a jeli. Z Jaroměřic do Třebíče je to 15 km. Aby jim cesta lépe ubíhala, vyprávěl básník svému vozkovi o těžkém životě velikého ruského spisovatele F. M. Dostojevského. Březinovo líčení tragického životopisu za těch okolností zanechalo u toho prostého člověka hluboký dojem.

Jaroměřický básník a myslitel míval časté návštěvy. Přicházeli za ním mladí básníci a umělci, aby vyslechli jeho názor o svém díle. Přicházeli za ním učenci různých oborů, přicházeli cizinci, aby ho osobně poznali. Každý se k němu blížil s úctou. Navštěvovali ho i obyčejní lidé se svými trampotami. Každému vlídně a přiměřeně poradil i pomohl, třeba hmotně. Jirchář Horník, který pracoval ve Švédsku a ve Spojených státech amerických, chodil si k němu půjčovat anglické knihy a vyprávěl o svém vandrování za mořem.

Roku 1906 měl v Mor. Budějovicích přednášku profesor Dr. T. G. Masaryk o Karlu Havlíčku Borovském. Přijel i se svou paní Charlottou na pozvání budějovického notáře Jaroslava Palliardiho, vynikajícího archeologa. Po přednášce se vypravili kočárem navštívit básníka O. Březinu do Jaroměřic. Tenkrát bydlel ještě u Höfrů v přízemním domku, který je dnes přestavěn v jednoposchodový obchodní dům a vyznačen pamětní deskou. T. G. Masaryk ještě po letech zatoužil pohovořit si s Otokarem Březinou. Bylo to 13. června 1928, když jako první prezident ČSR projížděl západní Moravou a projevil přání, aby do trasy jeho cesty zařazeny byly Jaroměřice. Básník byl úředně pozván k této schůzce a tehdejší starosta města, odbor. učitel Josef Musil, obřadně básníka přivedl k radnici. Po krátkém oficiálním přivítání přál si Masaryk, aby byli při pohovoru spolu s O. Březinou ponecháni o samotě. Fotografie tohoto okamžiku těšily se po dlouhá léta velké oblibě a úctě

v našem městě. Byly zvětšovány a zavěšeny v domácnostech a v místních úředních i spolkových místnostech a školách.

Kresba Jiřího Hadlače k Březinovu eseji „Oslnění svobody“
(Eseje z pozůstalosti 1968)

Básník O. Březina byl velmi skromný a nenápadný. Krejčímu Frant. Čtveráčkovi, jehož byl zákazníkem, říkával na uctivá oslovení Mistře: „Pane mistře, žádnou módu na mě nezkoušejte. Udělejte to jednoduše, vkusně a solidně!“

Otokar Březina neměl rád okázalosti kolem své osoby a proto při oslavách svých 60. narozenin ztratil se nenápadně z Jaroměřic a poslové z presidentské kanceláře dlouho bloudili, než ho našli v Chýnově v rodině jeho přítele akademického sochaře Františka Bílka. Dar 100.000,- Kč, který mu vláda ČSR poslala k této příležitosti, odeslal rovnou z pošty spolku „Svatobor“, vdovám a sirotkům po čes. spisovatelích. Odmítl nabídku stolice universitního profesora v Brně, rovněž si nepřál býti navržen na Nobelovu cenu. Obecní zastupitelstvo v Jaroměřicích už k jeho padesátinám pojmenovalo bez jeho vědomí novou ulici mezi měšťanskou školou a bývalou školou zemědělskou jeho jménem a dalo tam hned tabulky. Básník si najal jakéhosi ochotného zaměstnance, aby ty tabulky v noci tiše odstranil. Tato ulice se jmenuje dnes Školní. Po smrti básníkově nesla budova měšťanských a obecných škol veliký kovový nápis „Březinova obecná a měšťanská škola“. Rovněž ulice Třebíčská, v níž básník od r. 1913 – 1929 bydlel v prvním poschodí nad pekařským krámem Josefa Vlčka a kde také zemřel, byla nazvána Březinovou.

Za zaznamenání by stálo i to, že v r. 1921, kdy se v Jaroměřicích stavěla sokolovna, přispěl na její stavbu O. Březina 2.000,- Kč. Sokolové chtěli dát na její štít v průčelí nějaký Březinův verš, ale básník to nechtěl. Doporučil jim Tyršovo: Ni zisk, ni slávu. Bylo tam potom plasticky provedeno. Až přišli nacisté, dali je strhnout.

Důvěrným přítelem básníkovým byl jeho mladší spolužák z Telečské reálky, okresní školní inspektor Matěj Lukšů. Bydlel v Jaroměřicích, kde si postavil domek na Bohušické silnici. Každý týden navštěvoval básníka a staral se o něho. Každodenní záležitosti vyřizoval však starostlivý školník Antonín Rezek a členové jeho rodiny. Školník Rezek dosloužil svému „panu učitelovi“ věrně až do smrti a sám pak za měsíc odešel za ním. Rodině Antonína Rezka odkázal básník všechn svůj nábytek a veškeré svršky, které byly hojné a ve znamenitém stavu. Nábytek odkoupila ředitelka dívčí měšťanské školy Emilie Lakomá za 5.000 Kč, a věnovala ho „Společnosti O. Březiny v Jaroměřicích“ pro Březinovo muzeum. Svou bohatou knihovnu, která měla 4.407 svazků odkázal O. Březina brněnské univerzitě a část reálnému gymnasiu v Mor. Budějovicích. Ředitel reál. gymnasia Dr. Josef Fišer ji po dlouhá léta opatroval a dal pro ni udělat zvláštní skříň se štítkem.

Z hovorů, které v letech 1964 – 1965 zaznamenala Marie Šabatková

OTOKAR BŘEZINA A T. G. MASARYK

V jubilejním roce 1928 cestoval prezident Tomáš G. Masaryk po Československu. V červenci vedla jeho cesta přes Moravu. Jaroměřice v cestovním plánu vůbec nebyly, ale když prezident zjistil, že bude 13. července v Moravských Budějovicích, vyjádřil přání, aby cesta vedla i tudy, protože by se rád setkal s básníkem Otokarem Březinou.

Organizátoři původně chtěli, aby ho Březina vítal, ale ten to odmítl s odůvodněním, že tato pocta přísluší představitelům obce. Chtěl odjet na hájenku „Majdalenu“ u Krásonic k přátelské rodině lesníka Jaroslava Otce, ale na výslovné přání prezidenta, že by se s ním rád setkal, zůstal v Jaroměřicích. Na hájenku se vypravil až po tomto setkání.

O svém setkání s Březinou řekl T. G. Masaryk:

Měl jsem právě milou příležitost promluvit s naším básníkem Březinou. Byla to jen stručná besídka vlastně, ale dostali jsme se přece do tuhého, k hlavní věci. Řekl: „Čím dále přemýšluju o životě, přesvědčuju se, že nad tím vším, co se nám líbí a nelíbí, je něco vyššího, něco duchovního.“ V tom jsme si podali ruce jako na důkaz, že souhlasíme a já jsem rád, že mohu na tomto místě stejné přesvědčení vyslovit.

Vyjímáme ze zápisu lesníka Jaroslava Otce který si 14. června zaznamenal, co říkal Otokar Březina o setkání s prezidentem T. G. Masarykem:

Při včerejším setkání s prezidentem na náměstí jsem mu vyslovil potěšení, že ho znovu vidím v našem městě tělesně i duševně svěžího. Pravil jsem mu, že jak je vidět, má jeho filosofie reálnou půdu. Prezident odpověděl, že jeho filozofie je stále jednodušší, tj. že si nepřipouští nic, co se předělati nedá. A dobře pravil, že se nad ničím nemá hlava ztrácet, že všechno i nemoc, je zkušenost.

Prezident také pravil, že si živě vzpomíná své první návštěvy u mne zde v Jaroměřicích, v chaloupce, kde jsem tehdy bydlel.

Já jsem pak vzpomněl jeho paní, jak byla tenkrát svěží, jemná a milá a podotkl jsem, že jsem viděl v sále ženského útulku Ch. G. Masarykové na Žižkově její krásný portrét od Bílka, který ji věrně vystihuje. Prezident jej ještě neviděl.

Pravil jsem také, že za tímto viditelným světem, jež chceme dobýt, je jiný, neviditelný svět. Prezident odpověděl, že tomu také věří, že je však chyba, že se této víry chytají různí lidé, kteří z ní dělají magii jako například katoličtí kněží, kteří jsou proto nenáviděni. Odpověděl jsem na to, že kněží trpí a že je toho zapotřebí jako u vojáků, kteří jsou určeni k hájení a tím k utrpení a mučednictví.

Všemu se musí dáti určitá forma, pravil jsem a pan prezident dodal myslivě: „jinak se všechno rozplyne v nic!“

Prezident chtěl asi touto rozmluvou naznačiti, že mimo socialismus a komunismus jsou tu ještě jiné duchovní hodnoty. Za Rakouska by to byl neučinil nikdo.

Masaryk je hlubší, než ho podávají. Za vším má ještě svoje mínění.

...

Dále hovořil Březina o svém díle:

Bůh mi dal znamení, abych včas mlčel a nerozměľňoval své dílo, podobně jako mlynář, který když umele, zastaví mlyn.

Vedle lidí veřejně činných je mnoho lidí, kteří také trpí a umírají. Jak by tito přišli k tomu, aby jiní stáli vysoko nad nimi! Proto musí i na ony přicházeti ponížení, aby se všechno vyrovnalo.

Duch je tělem omezován a ne opačně.

V Praze 11.10.04

Vážení přátelé,

rád bych jménem svým i jménem Společnosti Františka Bílka poděkoval všem Vám, kteří jste se podíleli na zdárném průběhu našeho společného podzimního zájezdu po stopách Březinových a Bílkových. Jmenovitě především panu Jiřímu Höferovi a též paní Zoře Ergensové za její průvodcovství po Muzeu. Je dobře, že pan Ferdinand Höfer má takové nástupce při podobných akcích. I jemu děkuji za hezká slova, kterými nás v Muzeu přivítal. Po každé z nich vyzařuje nejen obdivuhodná znalost básníkovy díla, ale též úcta a pokora před velkým dílem velkého člověka.

Krajina jihozápadní Moravy a vůbec Vysočiny má pro mne zvláštní kouzlo.

Protože jsem sám velkým milovníkem hor (v mládí jsem trávil několik let na Šumavě, nyní mám druhý domov o víkendech v Lužických horách), těžko jsem

dříve chápal Březinova slova „nemohl bych žít v horách ...“. Dnes již vím. Ten kraj od Chýnova přes Počátky, Novou Říši, Jaroměřice, Tasov a někam např. k Petrkovu, to je kraj vysokých obzorů, překrásných krvavých západů

Jaroslav Dajč

slunce (snad symbolicky připomínající i některá bolestná období našich nedávných dějin), krajina tak blízká Stehlíkově Zemi zamyšlené, jakoby učesané Boží rukou, vždy laskavá na pohled ... Ale především vydechující jakési zvláštní fluidum, duchovně naplněná ... Jen zde mohli žít a tvořit Otokar Březina, František Bílek, Anna Pammrová, Jakub Deml, Josef Florian, Jan Zahradníček, Bohuslav Reynek a další. Přes veškeré rozdílnosti jakoby byli všichni jednoho rodu. Jejich přání, touhy a hledání směřují i přes občasná bolestivá zranění od lidského nepochopení či absence lásky po vertikále vzhůru. Věřím, že svého cíle došli ...

A je dobře, že jsou mezi námi též takoví lidé, jako např. pan učitel Josef Pěňčík v Jinošově. I jemu děkuji za obdivuhodné připomenutí historie Jinošova

i památky Otokara Březiny, Jakuba Demla a ostatních. Jen díky takovýmto nadšencům a dělníkům slova vlastně dnes může přežívat skutečná česká kultura a paměť národa. Asi má takováto činnost daleko větší smysl právě na regionální úrovni, tedy na maloměstech či vesnicích než např. v Praze, kde klasická kultura zaniká v kaleidoskopu jiných činností a lákadel moderního předimenzovaného života.

A nakonec bych rád poděkoval za možnost realizace mého autorského večera v Jaroměřicích. Vím, že spiritualita mé poezie je natolik osobní, že možná není lehce pochopitelná či obecně přijatelná. Vyvěrá částečně z mého intenzivního studia duchovních nauk Východu i Západu, ale především je osobně zažitá a o to pro mne cennější. A samotná poezie je mi dnes branou do vlastního nitra, jak jej otevřít naslouchajícím. Vždy se mi při podobné příležitosti připomenou známá slova Otokara Březiny, která jsme četli i v počáteckém muzeu: „Píšeme, abychom si ujasnili své vidění. Tiskneme knihy, abychom zavolali příbuzné bytosti z dálky. Dosáhneme-li takové síly slova, že se dovedeme vyjadřovati prostě, přijdou ... a přišly ...“ Jsem tedy vděčen za každou podobnou příležitost sdělit se, neboť Březinova slova se vždy alespoň v malém naplňují.

Takže, milí přátelé – Za všechno díky – budu se vždy těšit na další podobná setkání.

Váš Aleš Nevečeřal

BESEDA S JOSEFEM PĚNČÍKEM

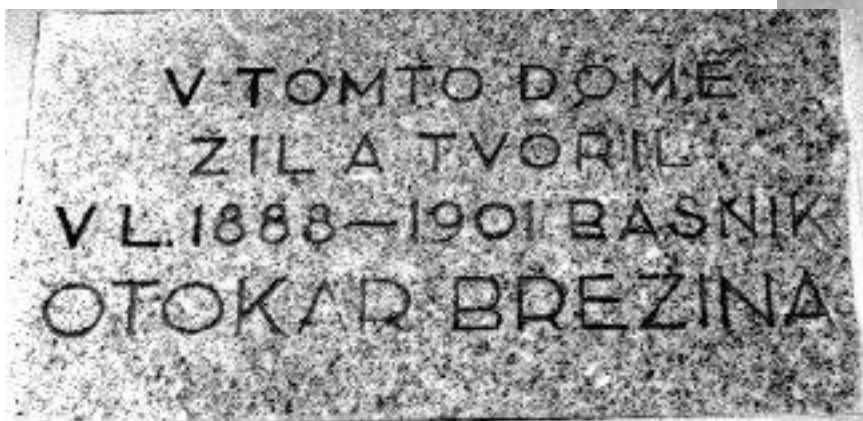
Zahájil ji 13.listopadu jaroměřický chrámový sbor pod vedením Ladislava Šabackého skladbou D.N. Bortnianského „Tibie paiom“. Pak Josef Pěňčík, rodák z Uhřic u Morkovic (1925), který se stále brání označení spisovatel, ačkoli má na svém kontě již osm knižních titulů a řadu vlastivědných článků v časopisech a novinách, vyprávěl o svém životě. Některé z jeho knih mají pro poznání našeho koutu Moravy zásadní význam, zejména pro poznání života Otokara Březiny, Jakuba Demla a Anny Pammrové. Na této besedě byla představena poslední z jeho knih, nazvaná „Z osudu rukou“ pojednávající o životě Josefa Nováčka z Naloučan v Americe.

Prostými a neotřelými slovy vylíčil své životní peripetie, z nichž vyplývalo zaujetí učitele a neúnavného regionálního badatele, který se snaží svými knihami přiblížit staré i současné generaci kořeny, z nichž se formoval genius loci kraje kolem Jinošova.

PAMĚTNÍ DESKY OTOKARA BŘEZINY V NOVÉ ŘÍŠI

Ideový smysl pamětní desky O. Březiny
od Ludvíka Kolka

1. Umělecké – duchovní dílo roste z hloubky bolesti (kořeny díla jsou v oběti)
2. Oslava Březinova básnického díla v podobě otevřené knihy s „tajemným písmem“, které přečtou (rozluští) spřízněné duše. (Písmo má také podobu ran – jizev)
3. Březinovo dílo představuje duchovní katedrálu, kterou připomínají vrcholky věží.

ZNÁMÝ, NEZNÁMÝ A STÁLE NEDOCENĚNÝ

Čáslavický rodák **Bedřich Fučík** (4. 1. 1900) byl významnou osobností již v době, kdy studoval na třebíčském gymnáziu a podílel se na vydávání legendárního časopisu „Svítání“. I na filosofické fakultě Karlovy univerzity, odkud přinesl do rodné obce fotbal a tenis. Byl též uznávaným režisérem divadelních ochotníků. V tomto období také redigoval revui Tvar (1927 – 1931). V letech 1928 – 1929 byl tajemníkem nakladatelství Melantrich a v letech 1929 – 1939 jeho ředitelem. Dokázal provést nakladatelství složitým obdobím krize a připravit řadu významných edičních počinů. To vše na úkor vlastního díla., roztroušeného po mnoha časopisech a sbornících. V letech 1939 – 1943 byl redaktorem nakladatelství Vilímek a do konce války na volné noze. Pak byl ředitelem nakladatelství Vyšehrad a Universeum, po roce 1949 zde však mohl dělat pouze korektora. Zatčen byl 24. 5. 1951 a v následujícím roce odsouzen v procesu s „klerofašistickou odnoží zelené internacionály“ k 15 letům vězení. Prošel Bartolomějskou ulicí, Ruzyň, Mírov, Brno a Pankrác. V květnu 1960 byl na základě amnestie propuštěn, o pět let později mu byl prominut zbytek trestu a v roce 1967 byl zcela rehabilitován. Zbytek života vydával ineditně díla J. Demla, J. Čepa, J. Zahradníčka aj., ale také uspořádal své spisy, které , až na poslední svazek, již vyšly tiskem. Zemřel v Praze 2. července 1984, pochován je na Vyšehradě.

Obsah již zmiňované revue Tvar občas Fučík probíral s Otokarem Březinou, který patřil mezi abonenty, zvláště v době, kdy Tvar neměl dost abonentů a vydavatelé nemohli sehnat peníze na jeho dotování. Když se tehdy zeptal Březiny, pro jaký nejmenší počet by mělo smysl revui vydávat, odpověděl mu Březina: „Seženete-li potřebné peníze i tři lidé stojí za to.“

V roce 1928 vyšel sborník a zároveň číslo 7 – 8 Tvaru, věnované šedesátinám Březinovým a padesátinám Demlovým. Jednalo se o sborník textů, který bylo možno koupit i samostatně. V něm je článek Bedřicha Fučíka nazvaný „Metafora“, z něhož vyjímáme:

„Tvořiti znamená tolik, co mocně viděti.“ (Ot. Březina) „Básník je ten, kdo vidí.“ (J. Deml) Ten, kdo má „zkušenosti druhého zraku“ pronikajícího k podstatě a jádru života, k vnitřním zřídům a proudům, jejichž pouhým odleskem, zrcadlem či symbolem jsou jevy světa tohoto.

.....

Vrcholem české poezie, nejen po stránce vnitřní rozlehlosti, smělosti, ucelenosti, zůstává Ot. Březina, v němž je navrstveno všechno dosavadní české tvoření. A jeho metafora je rovnocenná obsahu jeho díla.

Síla jeho snu vynutila si nespočetné množství obrazů, aby zachytila ohnivou nádheru a intenzitu jeho reality. Vnikaje do hlubin života, k vnitřnímu proudění potřeboval Březina slova, jemuž by bylo rozuměno i na tomto světě. Nic neztratit z horečnosti svého snu, plastičnosti svých vidění!

Má-li být vidění básníkovo pevné, neuhýbající náhodným nárazům ze stran, měnící se dle okamžiku, musí mít ohnisko, z něhož jako reflektor zrak básníkův vrhá proudy světla na život. Ohniskem tím je duchovní jednotlý základ, z kterého musí každý pohled vyrůstat. Na každém pohledu musí být patrný růst a směr. Roste-li něco dle zákona božího řádu, je už v počátku růstu utajen každý příští pohyb, jenž se nemůže vymknout z celkového pohybu do výše. Všude, na každém sebeodlehlejší místě básníkovy světa je patrná pevná souvislost všeho dění a celé stavby; sebemenší pohyb na jednom konci zapříčiní pohyb na konci opačném. Staletí je spojeno se staletími jedinou vteřinou! Bolest jednoho z nejmenších rozprostře a rozdělí se po všech ostatních.

.....

Je-li svět takto pevně spojen v čase i prostoru, bolesti a radosti, světle a tmě, je vyloučena každá náhodnost. Tedy i náhodnost pohledu básníka, jenž tento svět objevil. Souvislostí všeho života je podmíněna jednota pohledu rozděleného mezi svět vnější a vnitřní. V takovémto světě má všechno svůj úkol a poslání, všechno je prostoupeno dechem života věčného, který vibruje stejně vichřivě v duši člověka jako v proudění mízy rostlin.

STÉ VÝROČÍ VELKÉHO BÁSNÍKA

Dne 17. ledna 2005, oslavíme sté výročí rodáka z Mastníku u Třebíče, významného básníka **Jana Zahradníčka**. Nejmladší z oslnivého trojhvězdí básníků, náležejících k nejvýznamnějším, k nimž beze sporu patří jeho starší vzory Otokar Březina a Jakub Deml, měl zvlášť těžký životní úděl, jako by nestačil ten, který mu již v útlém mládí zajistil úraz.

Útlé a zdánlivě křehké tělo fyzicky postiženého básníka však tajilo jiskřivého a mimořádně silného ducha, který hlubokou vírou a básnickým vzepětím dokázal překonat skutečné a duchovní rány od svých bližních i tragické úmrtí dcerek v době, kdy sám musel snášet ústrky a fyzické trápení a ponižování a kolem sebe viděl utrpení svých spoluvězněů.

V pátek 7. října 2005 vzpomeneme 45. výročí jeho úmrtí.

Jan Zahradníček je autorem jedenácti básnických sbírek (nejznámější jsou Jeřáby, Korouhve a Stará země), jedné sbírky básní pro děti (Ježíškova košilka), dvou poém (La Saletta, Znamení moci) a jedné knížky próz (Oslice Balaamova).

Posledně jmenovaná knížka vyšla roku 1940 a shrnula čtyři texty z let 1934 – 38.

Zahradníček zde píše: ... „*A záleží-li na básníkovi, aby si dobyl svobody vnitřní, záleží na něm neméně, aby si uhájil svobodu vnější, o kterou musil sice vždycky bojovat, ale která je mu dneska přímo upírána. Tlak, který se činí na básníkovu autonomnost z vnějšku, ze státních režimů, ať pravých či levých, je dnes větší, než byl v kterékoli soustavě minulosti. Prožíváme dnes zlatou dobu*

otroctví všeho druhu – a protože básnické dílo nevznikne nikdy z vnějšího diktátu, stejně jako nevznikne nikdy z reakce a odporu na tento vnější diktát, který může být jen pouhým katalyzátorem, nýbrž jenom ze svobody, je také úsilí básníků, aby si tuto svobodu zachovali, nesrovnatelně větší dnes než kdykoli v minulosti.“ ...

Příští kalendářní rok 2005 bude bohatý na výročí významných osobností, pocházejících z našeho kraje. Bedřicha Fučíka, Jana Zahradníčka a Josefa Kapinusa jsme si připomněli již v tomto čísle bulletinu, v dalších číslech budou následovat:

Rudolf Černý	14. 4. 1905	–	11. 12. 1979
P. Jan Dokulil	13. 7. 1910	–	1. 2. 1974
František Jech	22. 2. 1884	–	20. 7. 1960
Jindřich Lorenz	20. 8. 1854	–	8. 10. 1935
Vítězslav Nezval	26. 5. 1900	–	6. 4. 1958
Anna Pammrová	29. 6. 1860	–	19. 9. 1945
Alois Plichta	6. 9. 1905	–	9. 10. 1993
Zdeněk Řezníček	16. 2. 1904	–	17. 4. 1975
Stanislav Vodička	15. 3. 1910	–	26. 11. 1982

Výroční setkání Společnosti Anny Pammrové

V sobotu 20. listopadu jsme se zúčastnili výročního setkání Společnosti A. Pammrové v Tišnově, tentokrát v hotelu Květnice. Již z dřívějších akcí této společnosti jsme zvyklí na to, že účast je vždy stoprocentní a bylo tomu tak i nyní.

Paní prof. Vlasta Urbánková zhodnotila celoroční práci a naznačila, kam se bude pozornost obracet v příštím období. Řeč byla hlavně o chystaném vydání životopisu Anny Pammrové. Jednání byla přítomna redaktorka Brněnského rozhlasu dr. Blažejovská, která informovala o literárních pořadech připravovaných do vysílání. Paní redaktorka Blažejovská se zaměřuje ve svých pořadech na osobnosti jakými jsou např. A. Pammrová, básník a grafik Jiří Reynek, Josef Florian a další. Připravila rovněž do vysílání večer věnovaný Společnosti a Muzeu Otokara Březiny, uvedený na jaře letošního roku stanicí Vltava. Jak jsme se dozvíдали od návštěvníků muzea, měl tento pořad příznivý ohlas.

Na schůzi byly předány medaile s portrétem A. Pammrové od ak. sochaře Petra Bortlíka panu Ferdinandu Höferovi a Zoře Ergensové za dlouholetou spolupráci.

Naše setkání s přáteli v Tišnově patří už tradičně k světlým místům v pochmurném listopadovém čase. Obohacuje nás o nové informace a cenné názory na podobné problémy a na další směřování činnosti obou společností.

Program akcí na první polovinu roku 2005 v Jaroměřicích nad Rokytnou:

- 16.1. v 16 hodin **Jan Zahradníček**
pásmo poezie ke stému výročí narození básníka, též v podání mladých
a s průvodním slovem Radovana Zejdy
- 19.2. v 16 hodin program věnovaný dvěma vynikajícím osobnostem
Bedřich Fučík – souputník Jana Zahradníčka, Jana Čepa, Františka
Halase, Rudolfa Černého, Vítězslava Nezvala ... Krátké pásmo ze
života a díla.
Karel Čapek – z korespondence s Otokarem Březinou a jiné texty.
Připraví pan učitel Josef Hruza
- 25.3. **Pietní akt u hrobu Otokara Březiny**, 76. výročí úmrtí.
- 2.4. **Pásmo z esejů Otokara Březiny**
v 16 hodin, průvodní slovo Jiří Höfer

16.4. Život a dílo prof. **Rudolfa Černého**, vynikajícího překladatele, spisovatele a přítele Jana Zahradníčka. Ke 100. výročí narození připraví vzpomínku manželé Hrůzovi.

Červen: **Vítězslav Nezval** 105. výročí narození

Anna Pammrová 145. výročí narození a 60. výročí úmrtí

Alois Plichta 100. výročí narození.

Beseda ve studijní knihovně muzea, večerem bude provázet L. Šabacký a F. Höfer

Srpen – září: Výstava výtvarníků **Jana Konůpka** a **Josefa Kapinuse** ve spolupráci s Moravskou Galeríí a Společností Františka Bílka.

V Brně byla ustavena pobočka SOB a od paní Věry Jelínkové, radní městské části Brno-střed máme přislíbenou možnost využít pro naše akce sál. Některé z úspěšných pořadů v Jaroměřicích n. R. bychom chtěli zopakovat i v Brně a také v Praze, kde máme nejvíc členů. Snad se i v Praze podaří ustavit pobočku SOB.

K letošnímu zájezdu, pořádanému ve spolupráci se Společností Františka Bílka: V první části nás provázel zasvěceným výkladem o Františku Bílkovi pan Aleš Nevečeřal, který nás ve svém autorském čtení seznámil se svojí tvorbou, jež byla posluchači velmi příznivě oceněna. Při tomto večeru poezie zajišťovala hudební doprovod na klavír Kristýna Střítecká, studentka gymnázia v Mor. Budějovicích. K úspěchu celého zájezdu přispěla většina členů výboru Společnosti ať už převlečením lůžkovin a následně jejich vypráním a vyžehlením, dalšími drobnými službami a v neposlední řadě i přípravou malého pohoštění v neděli ráno ve studijní knihovně muzea. Naši hosté byli tímto srdečným přijetím potěšeni a od řady účastníků jsem měl vyřídit poděkování, což činím i tímto způsobem. Doufám, že využijeme možností spolupráce.

Výroční setkání 11. září 2004

Dopoledne při pietním aktu u hrobu Otokara Březiny již tradičně promluvil básník Jiří Kuběna. Část jeho promluvy je na jiném místě Bulletinu. Vlastní výroční setkání se uskutečnilo v ZŠ O. Březiny. Bylo provedeno zhodnocení činnosti a schváleno hospodaření za minulé období. O sympoziu i o vydání sborníku ze sympozia pod názvem „Otokar Březina 2003“ bylo pojednáno v minulém bulletinu. Výroční setkání bylo zpestřeno pásmem z tvorby O. Březiny v podání mladých, které vybrala a připravila paní učitelka Monika Doležalová. Citlivý klavírní doprovod zajistila Kristýna Střítecká. Toto vystoupení bylo přijato s neskryvanou radostí a potěšením.

Vyvrcholením výročního setkání byla beseda s PhDr. Petrem Holmanem. Většina dotazů a poznámek směřovala k jeho celoživotní práci, která byla završena letošním vydáním Korespondence Otokara Březiny. Znovu opakují, že bychom měli hledat cesty a cestičky k tomu, aby toto dílo bylo po zásluze oceněno i veřejností.

V této souvislosti máme prosbu na naše členy a přátele: Je ve vaší nejbližší veřejné nebo školní knihovně Korespondence O. Březiny? Pokud ne, doporučte, aby tam nechyběla! Jak jinak se může dostat mezi lidi, kteří v dřívější době ve škole o našem básníkovi možná ani neslyšeli.

Ars poetika 2004

Pod tímto názvem se uskutečnil tábor v Zábřeží u Dvora Králové pro mladé do 30 let (nezávazně). Program byl s poezií v přiměřených dávkách doplněný aktivní výtvarnou a někdy i dramatickou činností. Tématicky byl čas věnován K. J. Erbenovi, J. Zahradníčkovi, V. Renčovi, J. Čepovi, B. Reynkovi, J. Skácelovi, J. Demlovi.

Každé odpoledne bylo věnováno výtvarnému umění a pod vedením odborné asistentky Vladky Šturmové z VŠUP v Praze si účastníci vyzkoušeli celou řadu výtvarných technik. Na několika výletech byla příležitost se seznámit i s význačnými výtvarnými díly a památkami v okolí. (Díla M. Brauna, J. F. Pacáka, hrad Pecka, na kterém účastníky provedl J. Červenka, básník a překladatel mj. Česlava Milosze). Z významných návštěv bych uvedl alespoň významného fotografa Jana Rabu, který vystavoval svoje fotografie mj. i v Japonsku a USA a také jeden den na tomto táboře. Velmi zajímavá byla autorská čtení básníků mladé generace Miloše Doležala, Petra Maura a ze starší generace J. M. Tomeše. Zaujala i beseda s překladatelem Jiřím Reynkem, nebo výtvarníkem Jiřím Mědílkem. Celou akci připravil Mgr. František Burda s celou řadou nadšených spolupracovníků.

V příštím roce bude 2. ročník **Ars poetika 2005**.

Na programu budou mj. K. H. Mácha, O. Březina, Fr. Halas, J. Seifert a další.

Podrobný program zveřejníme jako přílohu v březnovém vydání bulletinu. Takto vedený tábor je vynikající příležitostí pro mladé, aby se seznámili tvůrčím způsobem s vynikajícími osobnostmi a jejich díly. Jsou jistě i jiné způsoby, jak mladé lidi uvádět do literární a v širším smyslu kulturní národní tradice. Ars poetika je však výjimečná. Měl jsem příležitost se prvního ročníku zúčastnit a musím vřele doporučit.

Termín druhého ročníku je stanoven na 29. 7. – 7. 8. 2005. Účast je vhodná i pro ty, které literatura a výtvarné umění zatím neoslovily.

Jiří Höfer

„Ať nastávajícím rokem jsme blíž svým snům!

Ať rok ten je jedním z těch, v němž tisíce duší se přiblížilo k tajemnému určení
života!

Ať platí tolik jako staletí ve věčnosti!“

Klidné a spokojené Vánoce,
do Nového roku 2005 pak
pevné zdraví, přeje výbor
Společnosti Otokara Březiny

Bulletin vychází díky finančnímu příspěví Ministerstva kultury ČR.

Děkujeme sponzorům: K & K, Třebíč

Renova Strážnice

Slavomír Solař, Liberec

Tomáš Marek, Brno

Petr Hobza, Jaroměřice n. R.

a třebíčské firmě Stanislav Hort za tisk bulletinu

Bulletin vydává výbor Společnosti O. Březiny v Jaroměřicích n. Rok., Březinova 46, tel.: 603 760 768.

IČO 44065841, č.ú. 1523660379/0800; e-mail na předsedu Mgr. Jiřího Höfra: hofer.j@seznam.cz

Adresa našich stránek: <http://otokar-brezina.czechian.net>.

Toto číslo sestavil Radovan Zejda, tisk Helena Stejskalová a Miroslava Prokopová.

Příspěvky do č. 37 dodejte laskavě do 15. 2. 2005